

STARE I NOWE

w literaturze dla dzieci i młodzieży kreacje świata
przedstawionego w literaturze, formach teatralnych i języku

OPOLE, 27-28 LISTOPADA 2025 ROKU

Szanowni Państwo,

serdecznie zapraszamy do udziału w konferencji, która wieńczy cykl pt. „**Stare**” i „**nowe**” w literaturze dla dzieci i młodzieży. Tym razem przedmiot refleksji został ujęty wyjątkowo szeroko, aby jak największe grono badaczy z różnych dyscyplin mogło wziąć udział w spotkaniu poświęconym pamięci **prof. dr hab. Bożeny Olszewskiej**, przedwcześnie zmarłej w grudniu 2023 roku.

Pani Profesor była pomysłodawczynią i główną organizatorką wszystkich edycji cyklu poświęconego szerokiemu spectrum zagadnień związanych z literaturą dla najmłodszych odbiorców: od zarysowania dawnych i współczesnych problemów tej literatury (2010 r.), przez zakresy tematyczne (2018 r. – konferencja nt. tekstów religijnych) oraz formy i gatunki literatury dla dzieci i młodzieży (2012 r. – nt. czasopism, 2014 r. – nt. biografii, 2016 r. – nt. małych form narracyjnych). Niech ta konferencja – w drugą rocznicę śmierci Pani Profesor Bożeny Olszewskiej – stanie się upamiętnieniem Jej działań na rzecz tej literatury, a także dowodem uznania dla cennego wkładu badaczki we wspomnianą dziedzinę naukową.

Jako współpracownicy i przyjaciele Pani Profesor zachęcamy do wspólnej refleksji nad zagadnieniami związanymi z kreacjami świata przedstawionego w literaturze dla dzieci i młodzieży. Ze względu na badawcze plany prof. Bożeny Olszewskiej, poczynione podczas ostatniej konferencji, zależy nam m.in. na podjęciu rozważań nad formami teatralnymi, parateatralnymi i dramatycznymi tworzonymi z myślą o dzieciach i młodzieży, także tymi aktywizującymi młodych do roli performerów. Powszechnie wiadomo, że teatr, pomiędzy wieloma funkcjami, które pełni w odniesieniu do młodego odbiorcy, „Jest także ocalającym wartości łącznikiem między dawną kulturą a współczesną kulturą masową” (*Skoro i tak gram...*, red. G. Tomaszewska, D. Szczukowski, Gdańsk 2009). Problemy twórczości dramatycznej dla dzieci i młodzieży już wielokrotnie podejmowano (zob. np. R. Waksmund, *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*, Wrocław 2000; *Teatr i dramat dla dzieci i młodzieży*, red. M. Wiśniewska, M. Wróblewski, Toruń 2016). Powstaje jednak wiele nowych tekstów adresowanych do dzieci i młodzieży. Proponują one niezwykle aktywizujące formy komunikacji z młodym widzem. Stale też rośnie zapotrzebowanie na teatralne teksty dla dzieci, które posługując się współczesnym językiem, poruszałyby aktualne problemy.

Jednocześnie pamiętając o idei towarzyszącej Pani Profesor, by konferencje w stworzonym przez Nią cyklu łączyły jak najszerze grono badaczek i badaczy literatury dla młodych odbiorców, proponujemy bardzo bogaty zakres tematyczny do dyskusji. Stąd w obszar poruszanych zagadnień włączone zostaną zarówno kwestie związane ze sposobami kreowania fikcyjnego świata dla dzieci, jak również jego stałe elementy, które mogą wywierać wpływ nie tylko na jego kształt formalny, modyfikować sens utworu czy też obraz sytuacji komunikacyjnej wewnątrz dzieła, ale również rzutować na wiedzę o samych postaciach bohaterów.

Interesują nas szczególnie ujęcia komparatystyczne, mogą one bowiem uruchomić perspektywę wykraczającą poza rodzimą literaturę, uwzględniającą różnorodność kultur i języków, a w szczególności takie spojrzenie, które pozwoli uchwycić jak najpełniejszą mapę dziecięcych i młodzieżowych modeli uniwersów, również tych, których topografia pokrywa się ze światem rzeczywistym.

Zachęcamy więc do spojrzenia na różnorodność form literackich, w tym również teatralnych, jakie dedykowane są dzieciom, na oryginalny charakter języka, ale jednocześnie na wszystkie potrzeby młodego odbiorcy odzwierciedlone w tej wyjątkowej literaturze. Podjęcie takich działań ma szansę zarysować w czasie i tradycji „ścieżki” form typowych dla twórczości dziecięcej. Proponujemy również, by objąć badaniami rozmaite gatunki literackie zarówno w perspektywie synchronicznej, jak i diachronicznej, z uwzględnieniem tekstów polskich i obcojęzycznych.

PROponujemy następujące zagadnienia badawcze konferencji:

- czas i przestrzeń w literaturze dla dzieci i młodzieży,
- utopie, arkadie i krainy fantazji, wartości i normy tych krain (dla młodego odbiorcy/ze względu na niego),
- bohaterowie, ze szczególnym uwzględnieniem bohatera dziecięcego,
- analiza i interpretacja wybranych utworów,
- tradycja i nowatorstwo utworów dla dzieci i młodzieży,
- ewolucja gatunków ze szczególnym uwzględnieniem dramatu, ale też baśni, bajki,
- twórcy literatury dla dzieci i młodzieży epok dawnych i czasów najnowszych,
- badania komparatystyczne w obszarze studiów nad literaturą dla młodego odbiorcy,
- miejsce form dramatycznych w literaturze dla dzieci i młodzieży,
- recepcja i realizacje teatralne,
- reprezentacja dramatu i teatru w prozie dla dzieci i młodzieży,
- edukacja literacka/teatralna/kulturalna,
- język, kreatywność języka w tekstach literatury i formach teatralnych dla dzieci i młodzieży,
- adaptacje, reinterpretacje, kontynuacje: transgresja w formach prozatorskich, lirycznych
- oraz dramatycznych kierowanych dla młodego odbiorcy.

Lista wskazanych obszarów tematycznych nie jest zamknięta. Jesteśmy otwarci na inne propozycje pozostające w związku z tytułem konferencji. Zastrzegamy sobie jednak prawo doboru referatów.

- ✓ W programie konferencji przewidujemy wystąpienia do **20 minut**.
- ✓ Przewidujemy opłatę konferencyjną – obejmującą wyżywienie, uroczystą kolację oraz materiały konferencyjne – w wysokości **300 zł**.
- ✓ Prosimy o nadsyłanie zgłoszeń (imię i nazwisko, tytuł naukowy, afiliacja, dane teleadresowe, temat wystąpienia wraz z abstraktem) do **30 września 2025 roku** na następujący adres mailowy: konferencja.starenowe@gmail.com
- ✓ Pozytywnie zrecenzowane teksty zostaną opublikowane w księdze poświęconej pamięci prof. Bożeny Olszewskiej. Informacje o przyjęciu wystąpień oraz numer konta do uiszczenia opłaty konferencyjnej prześlemy po otrzymaniu i rozpatrzeniu zgłoszeń.

KOMITET NAUKOWY KONFERENCJI:

prof. dr hab. Anna Czabanowska-Wróbel (UJ, Kraków)
dr hab. prof. UO Adrian Gleń (UO, Opole)
prof. dr hab. Anna Janicka (UwB, Białystok)
prof. dr hab. Mirosław Lenart (UO, Opole)
dr hab. prof. UwB Anna Nosek (UwB, Białystok)
dr hab. prof. UO Paweł Marcinkiewicz (UO, Opole)
prof. dr hab. Bernadeta Niesporek-Szamburska (UŚ, Katowice)
prof. dr hab. Jolanta Nocoń (UO, Opole)
dr hab. Anna Tabisz, prof. UO (UO, Opole)
dr hab. prof. UŚ Małgorzata Wójcik-Dudek (UŚ, Katowice)
dr Agnieszka Wójtowicz (UO, Opole)
dr hab. prof. UI Krystyna Zabawa (Uniwersytet Ignatianum, Kraków)

KOMITET ORGANIZACYJNY KONFERENCJI:

dr Joanna Zagożdżon-Łyszczarz (UO, Opole) – Przewodnicząca
dr Beata Koper (UO, Opole) – sekretarz
dr Małgorzata Burzka-Janik (UO, Opole) – sekretarz
dr Roksana Rał-Niemeczek (UO, Opole) – sekretarz
dr Marta Chyb-Winnicka (UO, Opole)
dr Monika Krzempek (UO, Opole)

ORGANIZATORZY

Instytut Nauk o Literaturze Uniwersytetu Opolskiego
Instytut Językoznawstwa Uniwersytetu Opolskiego
Centrum Badań Epok Wczesnonowożytnych Uniwersytetu Opolskiego

WSPÓŁORGANIZATORZY

Ośrodek Badań Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej Uniwersytetu Jagiellońskiego
Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną Uniwersytet Śląskiego

PATRONAT

Biuletyn Polonistyczny

Centrum Badań
Epok Wczesnonowożytnych

ICBEH

Biuletyn
Polonistyczny

